

สรุปการสัมมนา ความสัมพันธ์

ไทย-ญี่ปุ่น ด้านความช่วยเหลือการค้า และการลงทุน*

รศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน

สรุปการอภิปราย

1 ปัญหาความช่วยเหลือที่ญี่ปุ่นให้ต่อไทย

อุปทูตญี่ปุ่น MR. TAIZO WATANABE กล่าวเปิดการสัมมนา โดยมี (ขวา) ศจ.สุธี นาทวรทัตรองอธิการบดีทั่วไป และ (ซ้าย) รศ.ดร. ลิขิต ธีรเวคิน ร่วมอยู่ด้วย.

ประเด็นปัญหา

1. การรับความช่วยเหลือของฝ่ายผู้รับ คือประเทศไทย ไม่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบผลคือ ต้องตกเป็นฝ่ายรับ ไม่มีการติดตามประเมินผล มีการจัดชั้นตอนโดยญี่ปุ่นจะติดต่อกับส่วนราชการนั้นๆ โดยตรง
2. ฝ่ายผู้ให้ความช่วยเหลือ คือญี่ปุ่น ไม่ให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้ฝ่ายผู้รับสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ญี่ปุ่นมองปัญหาในแง่ช่วยไทยแก้ไขปัญหาการขาดดุล ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นที่ส่งมาก็ไม่พร้อมหลายอย่าง ทั้งในด้านภาษา การเตรียมตัวให้พร้อม กับลักษณะงาน ญี่ปุ่นส่งมาเพื่อติดตามผลการให้ความช่วยเหลือมาเรียนรู้มากกว่า รายงานพวกเขาไม่ได้มาชี้ให้เกิดประโยชน์

* จากเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "ปัญหาความสัมพันธ์ ไทย-ญี่ปุ่น ในปัจจุบัน" ณ.ห้องประชุมชั้น 4 ตึกเอนกประสงค์ วันศุกร์ที่ 22 เมษายน 2526 จัดโดยสถาบันญี่ปุ่นศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากซ้ายไปขวา. 1. MR. TAIZO WATANABE,
2. อ. บัญญัติ สุการวิทย์, 3. ศจ. สุธี นาทวรทัต,
4. คร. ศิริบูรณ์ เนาวถิ่นสุข

3. ฝ่ายญี่ปุ่นไม่เชื่อถือประเทศฝ่ายผู้รับ จึงพยายามควบคุมโดยใกล้ชิด ใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการควบคุม เป็นฝ่ายริเริ่มโครงการต่างๆ เสียเอง
4. ฝ่ายผู้รับไม่จริงจังกับสิ่งที่ได้มา ถือว่าได้มาเปล่าๆ เลयरูลีกสบายๆ
5. ความช่วยเหลือบางอย่าง ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เช่น เทคโนโลยีสูงเกินไป ไม่มีลำดับขั้นตอนจากพื้นฐาน-ระดับกลาง-ระดับสูง, เช่น หุ่นยนต์โตเกินไป ทำให้เสียค่า maintenance สูงมาก
6. ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น มีปัญหามาก พูดได้แต่ภาษาญี่ปุ่น บ้านอยู่กรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่แยกตัวออกจากสังคม
7. มีปัญหาความร่วมมือ ระหว่างหน่วยราชการของไทย บางครั้งแย่งกันขอความช่วยเหลือ เมื่ออีกหน่วยราชการได้ไป ก็ไม่ยอมให้ความร่วมมือ
8. ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ร้ายต่อสังคมไทยหลายประการ เช่น
 - ก. เสริมความรุนแรงของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ และอำนาจการเมืองระหว่างส่วนกลางกับภูมิภาค

· ข. กลุ่มเป้าหมาย ไม่ชัดเจน ลอยๆ ไม่ใช่กลุ่มคนยากจน อันเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นนโยบายของรัฐบาลไทย

ค. เกิดปัญหาการสร้างสถาบัน ของสังคมไทย ญี่ปุ่นไม่ให้ความสนใจเลย เช่นการสร้างกลุ่มสหกรณ์ ฯลฯ นอกกระบวนการ ทั้งๆ ที่ประเทศอื่นเช่น เดนมาร์ก และเยอรมันให้ความสนใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. "การให้ที่มีคุณค่า" คือสิ่งที่ไทยหวังจะได้ไม่ใช่ เป็นสิ่งที่ญี่ปุ่นต้องการจะให้. สิ่งนี้ควรเป็นปรัชญาสำคัญ
2. ไม่ควรเน้นในแง่ปริมาณ ควรสนใจในเชิงคุณภาพ (แต่คำว่าคุณภาพนี้ โปรดอย่าเข้าใจว่า หมายถึงคุณภาพสินค้า)
3. จะต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในประเทศ ไม่ใช่พึ่งพาตลอดไป
4. "กลุ่มเป้าหมาย" ที่จะช่วยเหลือ ต้องชัดเจน ทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ ซึ่งรัฐสภาญี่ปุ่นเคยมีมติในปี ค.ศ. 1978 ในเรื่องนี้เป็นแนวทางแล้ว
5. การติดตามผล การประเมินความช่วยเหลือ ต้องให้ความสนใจทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ ซึ่งองค์การนอกกระบวนการ เช่น รัฐบาล สถาบันการศึกษา สมาคมต่างๆ ควรมีบทบาท รายงานที่ฝ่ายหนึ่งทำออกมาควรให้อีกฝ่ายได้อ่าน ไม่ใช่เก็บซ่อนไว้
6. ความช่วยเหลือต่างๆ จะต้องเชื่อมโยงกับองค์การ กลุ่ม สหกรณ์ สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ นอกกระบวนการ จะมีข้อดี ช่วยสร้างดุลอำนาจระหว่างฝ่ายราชการกับฝ่ายนอกกระบวนการด้วย
7. การถอยห่างจากระบบรวมศูนย์อำนาจ และสภาพเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ/ของไทย น่าจะเป็นเรื่องที่ต้องคำนึง ในการให้ความช่วยเหลือ

2 ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นด้านการค้า

ปัญหา

ในด้านความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น ประเทศไทยได้รับความยากลำบาก จากการขาดดุลการค้าเป็นเวลากว่าทศวรรษ ความพยายามที่จะลดปัญหาดังกล่าวได้เริ่มกระทำขึ้นมานานแล้ว อย่างไรก็ตาม การขาดดุลการค้าก็ยังดำรงอยู่ ทั้งนี้ก็ด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ :-

1. การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับ ความต้องการของญี่ปุ่นเป็นสำคัญ สินค้าเข้าของญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็น วัตถุดิบ อาหาร และพลังงาน รูปแบบการค้าเช่นนี้ ทำให้ไทยต้องตามญี่ปุ่นนับตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ขั้นปฐมและผลิตภัณฑ์ ทางเกษตรกรรม รายได้ที่ได้ จะไม่สามารถเข้ากันกับ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้ การขาดดุลการค้าก็ยัง ดำเนินต่อไป

2. ญี่ปุ่นไม่ยอมรับสินค้าไทยหลายอย่าง แต่ยุโรป ยอมรับ แม้แต่สินค้าที่ผลิตขึ้นโดยเงินทุนของญี่ปุ่น ก็ยังส่ง เข้าญี่ปุ่นน้อย นโยบายเช่นนี้ ทำให้การขาดดุลการค้า ดำเนินไปไม่สิ้นสุด

3. การตั้งกำแพงภาษี เช่น ปฏิเสธที่จะรับอาหาร จากไทย เนื่องจากกล่าวหาว่าคุณภาพไม่ดีพอที่จะบริโภค นี่ก็คืออีกสาเหตุหนึ่งของการขาดดุลการค้า

ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

1. การแก้ปัญหาระยะสั้น

การแก้ปัญหาในระยะสั้น เป้าหมายก็เพื่อ แก้ไขสภาพ การณ์ที่ไม่น่าพอใจซึ่งดำรงอยู่เสีย อาทิเช่น ยกเลิกกำแพง ภาษี เปิดตลาดญี่ปุ่น เพื่อเพิ่มปริมาณสินค้าให้ไทย

2. การแก้ปัญหาในระยะยาว

การแก้ปัญหาในระยะยาว ควรจะมีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ในความสัมพันธ์ทางด้านการค้าระหว่างไทยกับ ญี่ปุ่น ควรจะมีการปฏิบัติเช่นนี้ ในระยะเวลาที่แน่นอน อาจจะ เป็น 5 ปี รวมทั้งญี่ปุ่นจะต้องให้ความช่วยเหลือ

ประเทศไทยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เทคโนโลยี ด้าน การตลาด ทั้งหมดนี้ จะต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของ ความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน มิฉะนั้นการขาดดุลการค้า ก็ จะยังคงเป็นปัญหาต่อไปในความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น

3 ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นด้านการลงทุน

ปัญหา

1. ฝ่ายไทยมีปัญหาในการเก็บภาษี โดยเก็บภาษี ตั้งแต่วัตถุดิบเข้าและส่งออกสำเร็จรูปออก อย่างนี้ ไม่ส่งเสริมการส่งออก นโยบายการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการส่งออกจึงมีปัญหา

2. ฝ่ายลงทุนจะไม่กล้าเข้ามา ถ้าหากปราศจาก เสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงของรัฐบาล จำเป็น ต้องมีรัฐบาลที่เข้มแข็ง

3. ฝ่ายไทยมีปัญหากฎหมายไม่ได้รับการเคารพ เช่น กรรมกรสไตรค์โดยผิดกฎหมาย มลพิษธรรมชาติ ที่ห้ามขึ้น ค่าแรงก็ถูกฝ่าฝืน

ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

1. ไทยต้องปรับปรุงคุณภาพของสินค้า
2. ไทยต้องยกฐานะต่อรองทางการเมือง
3. ไทยต้องหันมาส่งสินค้าแปรรูป แทนวัตถุดิบ ปรับโครงสร้างการส่งออก ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการ ลงทุน

4. ไทยต้องมีรัฐบาลที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพ
5. กฎหมายเมื่อออกมาแล้วควรได้รับการปฏิบัติ ตาม ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม

6. ไทยต้องมีหลักประกันในการลงทุน ให้แก่ผู้ มาลงทุน การลงทุนควรได้รับความปลอดภัยแม้ใน ขั้นต่ำที่สุดก็ตาม

* * *